

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

A KÖZIGAZGATÁS FELÉPÍTÉSE – DECENTRALIZÁCIÓ

DR. LADOS MIHÁLY

***Széchenyi István Egyetem – Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék***

S z é c h e n y i I s t v á n E g y e t e m

Közszolgálati alapszak

© ***Dr. Lados Mihály***

VÁZLAT

- 1. Központi és helyi kapcsolatok*
- 2. Az önkormányzati váltás jellemzői*
- 3. A közigazgatás felépítése*
- 4. Decentralizáció*
- 5. A szabályozási környezet fejlődése*

KÖZPONTI ÉS HELYI KAPCSOLATOK

Relatív autonómia modell	Kölcsönhatásos modell	Ügynökségi modell	Vegyes modell
<i>Skandináv országok</i>	<i>USA, Nyugat-európai országok</i>	<i>Nagy-Britannia</i>	<i>Japán</i>
Önkormányzatok függetlensége	Általánosan nincs elhatárolás a központi és a helyi hatóságok között. Minden szolgáltatásra és egyéb jogosítványra külön-külön történik megálapodás	Centralizáltabb rendszer, az önkormányzatok a központ kihegyezett egységei	Centralizációs és decentralizációs tendenciák egyaránt érvényesülnek

Forrás: Stoker (1991) alapján

AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLTÁS JELLEMZŐI

- ✓ *az állam decentralizációja*
- ✓ *tanácsrendszer* → *önkormányzati rendszer*
- ✓ *kiadás orientált költségvetési tervezés*
→ *bevétel orientált költségvetési tervezés*
- ✓ *szabályozási környezet fejlődése*

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

A TANÁCSRENDSZER ÉS A HELYI ÖNKORMÁNYZATI RENDSZER ÖSSZEHASONLÍTÁSA 1

A tanácsrendszer jellemzői

♠ *Formális választások:*

A választóknak nincs igazi választási lehetősége, mert nincsen alternatív politikai program. Több választható jelölt esetén (pl. 1995-ben) nem volt meghatározó különbség a jelöltek között.

♠ *A kommunista párt meghatározó szerepe:*

A párt szervezet rendszere követte a közigazgatási szintek tagozódását és „félhivatalosan” irányította a tanácsok működését.

♠ *Centralizáció*

A legfontosabb döntéseket a központi irányítás vagy a megyei tanács hozta. A forráselosztás hatalmi úton valósult meg. A községi tanácsok számát drasztikusan csökkentették.

♠ *A hierarchia elve*

Mind a párt, mind a tanácsai szintek vertikálisan tagozódtak. Az egyes szinteket a közvetlenül fölötté elhelyezkedő szint irányította. A párt és az állami irányítás szoros kapcsolatban volt. (Ennek mélysége azonban a volt szocialista országok között, ill. a szocializmus egyes időszakában jelentősen eltértek.)

© Dr. Lados Mihály

A TANÁCSRENDSZER ÉS A HELYI ÖNKORMÁNYZATI RENDSZER ÖSSZEHASONLÍTÁSA 2

Az önkormányzati rendszer jellemzői

♥ *Plurális választások*

A parlamenti demokrácia bázisán egy valódi többpárt rendszerű helyhatósági választás valósult meg Magyarországon 1990 őszén. Az új parlamenti rendszerben a közigazgatásban szétválasztották az önkormányzati és az államigazgatási funkciókat.

♥ *Decentralizáció*

A helyi önkormányzat független az államigazgatás hierarchiájától. A felső szint hatásköre a jogi és pénzügyi szabályozási keret kialakítása és annak ellenőrzése.

♥ *Az együttműködés elve*

Az önkormányzatok egymásmellé rendeltségi viszonyban vannak egymással. A megye is helyi önkormányzati státuszt kapott. A helyi kormányzatok kapcsolatrendszere a szabad együttműködés elvére épül.

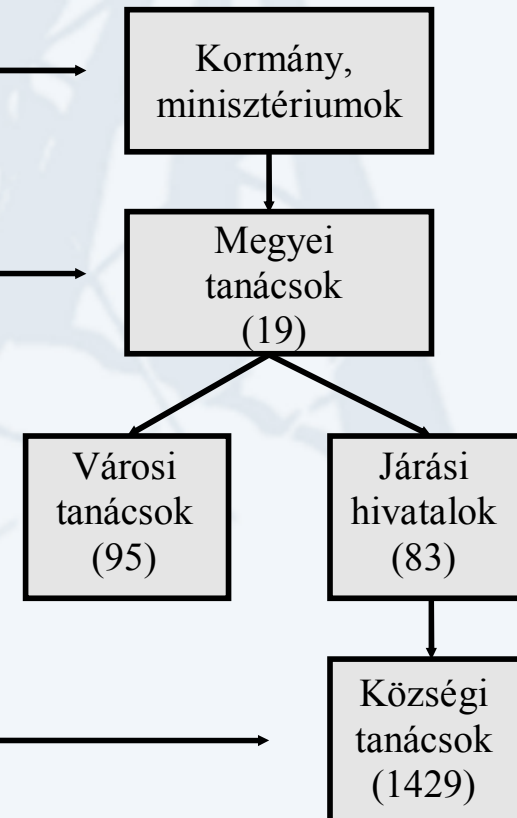

A SZOVJET TÍPUSÚ TANÁCSRENDSZER FELÉPÍTÉSE (1980)

Az MSZMP hierarchiája

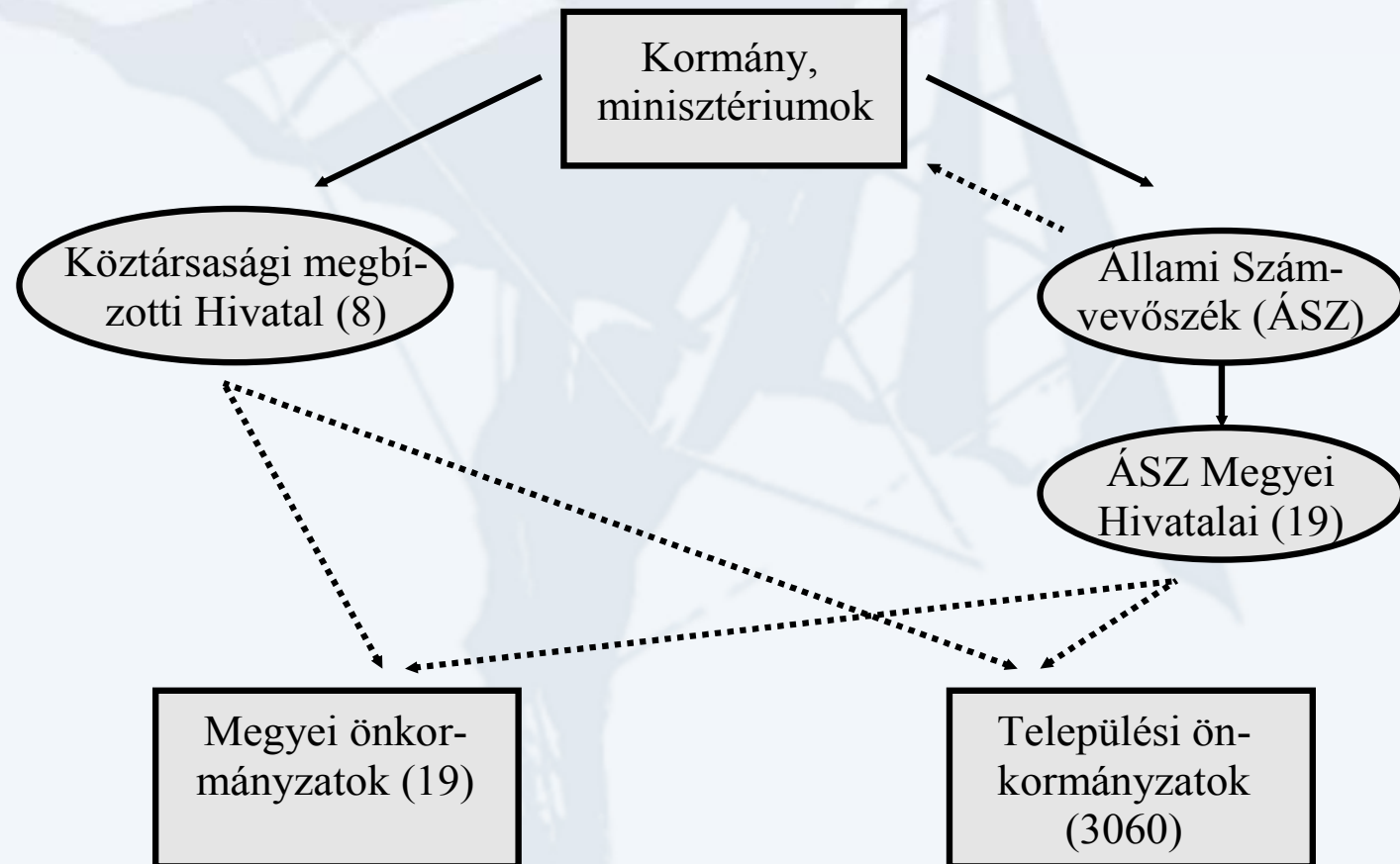
A közigazgatás hierachiája

Szerkesztette: Lados M.

A HELYI ÖNKORMÁNYZATI RENDSZER FELÉPÍTÉSE (1990)

AZ ÖNKORMÁNYZATOK MÉRETE ÉS FELADATAI KÖZÖTTI KAPCSOLAT

	Az önkormányzatok mérete	Az önkormányzatok feladatköre	Pénzügyi kapacitás
Északi modell	Nagy	Széles	Megfelelő
Déli modell	Elaprózott	Szűk	Megfelelő
Magyarország	Elaprózott	Széles	Nem megfelelő

Szerkesztette: Lados M.

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM

KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

AZ ÖNKORMÁNYZATOK SZÁMA ÉS A KORMÁNYZATI TRANSZFEREK SÚLYA A HELYI BEVÉTELEKBEN

Országok	Önk.-ok száma ¹	Változás ² (%)	Átlagos népesség (fő) ¹	Korm.-i transzferek aránya a helyi bev.-ekben ³ (%)
Egyesült Királyság	484	-76	118.400	77
Svédország	286	-87	30.040	19
Dánia	275	-80	18.760	24
Finnország	455	-16	10.870	31
Norvégia	439	-41	9.000	33
Olaszország	8.101	-4	7.130	38
Spanyolország	8.066	-12	4.930	..
Magyarország	1.607⁴ 3.060⁵	-50 +4	3.390	67
Görögország	5.922	-1	1.700	58
Franciaország	36.551	-5	1.580	26

¹ 1990

² 1950-1992 (Magyarország: tanácsok 1989/1950; önkormányzatok 2007/1990)

³ 1993

⁴ Tanácsok száma 1989-ben

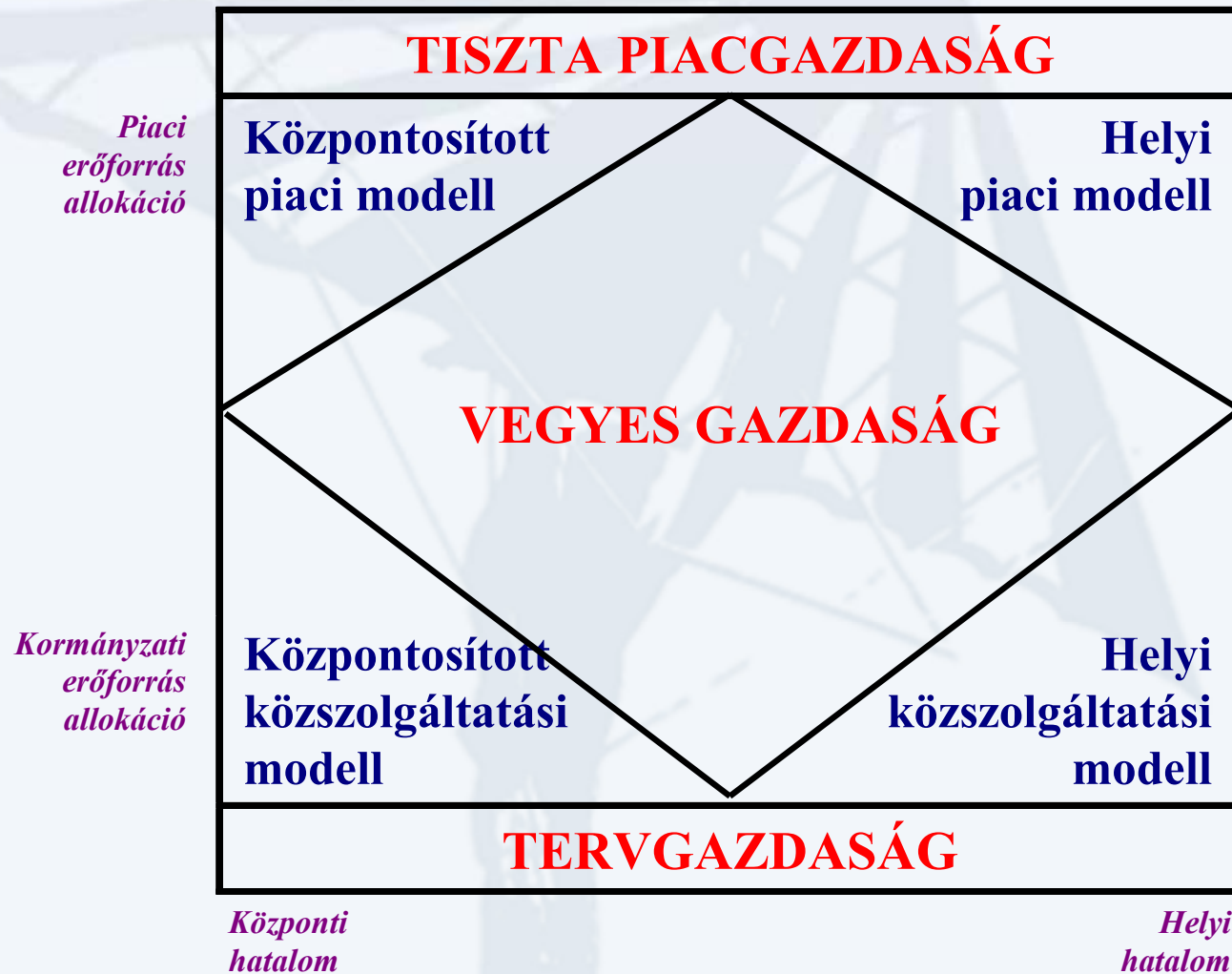
⁵ Önkormányzatok száma 1990-ben

Forrás: Hermann et. al (1998) 93. o.

© **Dr. Ladó Mihály**

GAZDASÁGI MODELLEK

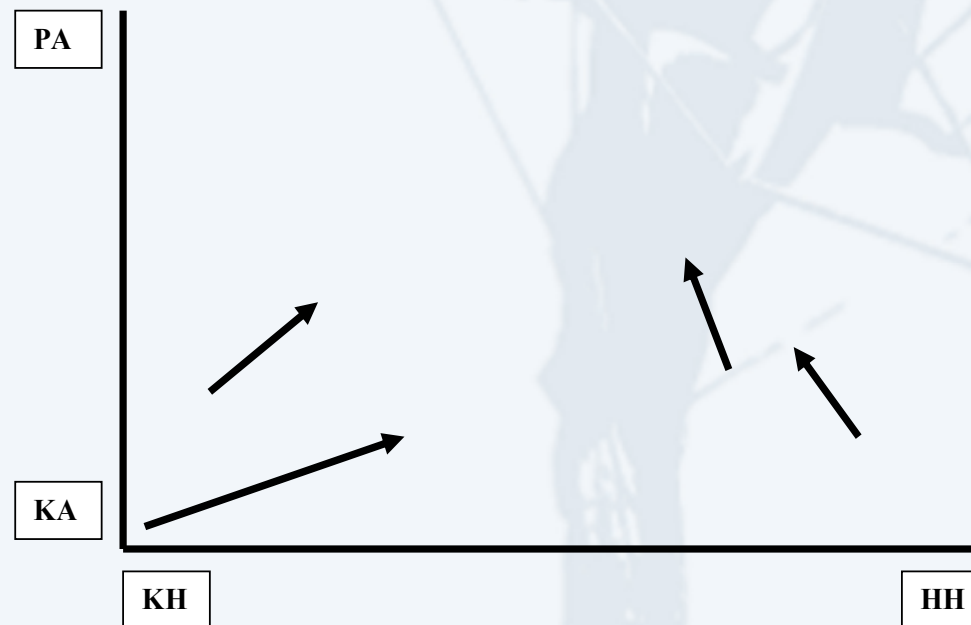

AZ ÁLLAM DECENTRALIZÁCIÓJA

Fogalma:

Hatalom, felelősség és források átadása

- A) felsőbb kormányzati szintről alsóbb kormányzati szintekre*
- B) kormányzati szektortól a magánszektornak*

*KH – Központi hatalom
HH – Helyi hatalom
KA – Központi allokáció
PA – Piaci allokáció*

Forrás: Bennett (1990)

A SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET FEJLŐDÉSE

- ☞ *Privatizációs (1989)*
- ☞ *Önkormányzati tv. (1990)*
- ☞ *Helyi adó tv. (1990)*
- ☞ *Vagyonátadási tv. (1990)*
- ☞ *'Feladat és határköri' tv. (1991)*
- ☞ *Államháztartási tv. (1992) + éves költségvetési tv.-ek*
- ☞ *'Közalkalmazotti és köztisztviselői tv. (1992)*
- ☞ *'Önkormányzati csőd' tv. (1996)*
- ☞ *'Közbeszerzési' tv. (1996)*
- ☞ *'Területfejlesztési tv.' (1996)*
- ☞ *'Társulási' tv. (1998)*

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
KAUTZ GYULA GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Lados Mihály

tudományos főmunkatárs, intézetigazgató

MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet

9022 Győr, Liszt F. u. 10. Tel.: 96/516-570

E-mail: ladosm@rkk.hu